

# GLOBE noviny

## Stříbro 7. - 9. května 2009



MILÍ ČTENÁŘI,

*rádi bychom se s vámi podělili o zážitky, které jsme prožili ve městě Stříbro. Na 12. GLOBE Games se letos sjelo přes 300 studentů a učitelů nejen z České republiky, ale také ze Slovenska, Polska, Německa a Maďarska.*

*Program GLOBE je dlouhodobý mezinárodní program, do kterého je zapojeno 111 zemí ze všech kontinentů. Jeho cílem je zvýšit povědomí veřejnosti o stavu životního prostředí a podpořit studenty v prohlubování jejich znalostí a dovedností. První GLOBE Games se uskutečnily již v roce 1998, aby nabídly prostor pro setkání studentů i učitelů, kteří se programu GLOBE celoročně věnují. Každý rok se konají v jiném městě České republiky. Hlavní pořadatel Sdružení TEREZA, spolu se ZŠ Mánesova, DDM Kaštánek a městem Stříbro, připravil pro studenty, učitele i veřejnost zajímavý a bohatý program. Na následujících stránkách jsme nemohli popsat vše, co se zde dělo. Ale věříme, že to nejpodstatnější se nám podařilo zachytit. Přejeme vám pěkné počtení.*



Redakční tým GLOBE novin

### ZAHÁJENÍ

12. ročník GLOBE Games ve Stříbře slavnostně zahájili v Besedě čtyři důležité patroni: starosta města Miroslav Nenutil, ředitel ZŠ Mánesova Václav Peteřík, ředitel DDM Kaštánek Miroslav Cvrk a ředitel Sdružení TEREZA Petr Daniš. Do dalšího dění se zapojilo „publikum“. Postupně byli na podium pozváni všichni účastníci, organizátoři i pořadatelé, aby se symbolicky podepsali na velký transparent s logem celé akce. Kulturní vystoupení připravila smíšený sbor a taneční skupina Ultimatum ze ZŠ Mánesova, Stříbro.

Věra a Lucie

### GLOBE GAMES FANDÍ I DUCHMAUS

V pátek ráno jsme vyšli od ZŠ Mánesova na terénní hru. Cesta vedla do údolí řeky Mže, do blízkosti Hornického skanzenu. GLOBE Games tu zahájila koordinátorka programu GLOBE Pavla Marková a předseda hornického spolku Radek Strankmüller, který slíbil: „Kdo úspěšně splní terénní hru, může se setkat s hornickým duchem Duchmausem.“

Veronika a Lucka



Na naše volání se Duchmaus dokonce na chvíli ukázal na vyhlídce nad skanzenem.

### TŘI OTÁZKY PRO...

... Petra Daniše, ředitele Sdružení TEREZA

1) Jak dlouho jste se v TEREZE připravovali na Globe Games?

„Dlouho, už několik měsíců předem. Poprvé se zde byly kolegyně podívat už asi před rokem.“

2) Těšil jste se na Globe Games?

„Jasně, že těšil.“

3) Po kolikáté jste na Globe Games?

„Po sedmé.“

... Radka Strankmüllera, předsedu Hornicko historického spolku Stříbro

1) Jak dlouho skřítek Duchmaus žije ve štolách?

„Vlastně od počátku dolování, asi kolem začátku 11. století až do teď.“

2) Byl jste překvapen počtem lidí, kteří se zde setkali?

„Ano byl, velmi, tohle jsem opravdu nečekal.“

3) Komu dáváte největší šanci na úspěch při terénní hře?

„Vzhledem tomu, že neznám všechny týmy, tak dávám naději všem.“

Veronika a Lucka

# GLOBE noviny

## V ÚDOLÍ ŘEKY MŽE – TERÉNNÍ HRA



Účastníci byli rozděleni do dvaadvaceti skupin po šesti, přičemž v každé skupině byly tři dvojice, každá z jiné školy. Úkolem týmů bylo projít osm stanovišť, splnit dané úkoly a získat indicie, které jim v závěru hry pomohou k přístupu do staré hornické štoly.

Hydrologické stanoviště se zabývalo především průtokem vody. Pro zkušené se jednalo o úkol poměrně jednoduchý. Proto dalším úkolem bylo „vylovit“ ryby, které se nachází ve zdejších klimatických podmínkách.



## PERLIČKY

### Pozor na kov

Myslíte si, že buzola ukazuje vždy správně? Není tomu tak. Když organizátoři chystali stanoviště „Fenologie“, jeden z nich měl v jedné ruce nůž a ve druhé buzolu. Neuvědomil si, že kov přitahuje střelku, a tak mu buzola z ničeho nic začala ukazovat o 30 stupňů více.

Ondřej

Chemický rozbor vody si mohli účastníci vyzkoušet na stanovišti s číslem dvě. Pomocí různých přístrojů zkoumali barvu, průhlednost a zápach vody, měřili její pH, kyselost, tvrdost a teplotu.



Na stanovišti využití dat měli žáci za úkol najít vhodnou trasu, která by alergikům pomohla vyhnout se právě kvetoucím břízám. Podle velikosti listu se totiž dalo zjistit, kdy bude bříza rašit.



Na pedologickém stanovišti měli žáci zjistit rozdíly mezi písčitou a jílovitou půdou. Prováděli také infiltraci, kdy porovnávali průtok vody pískem a jílovitou půdou.



# GLOBE

## noviny



Na stanovišti s číslem pět se určoval vegetační pokryv dané oblasti. Žáci potom pomocí GPS navigace hledali místo určené na mapě a přitom zakreslovali lesy, pole a louky.



Lanový žebřík, lanové věčko a pavučina, to byly nástrahy, se kterými se museli účastníci utkat, aby splnili úkol.



Postupné změně počasí a rostlinstva se věnovalo stanoviště šest – fenologie.



Naši starou známou - meteorologickou budku - jsme našli na stanovišti číslo sedm.



Přes různé překážky z oborů pedologie, hydrologie, fenologie a meteorologie se všem zúčastněným týmům povedlo úkoly splnit a najít správně indicie pro vstup do štoly, kde na ně čekal Duchmaus.

*Katka a Jana*

### **Perličky**

#### **Mže hluboká jako moře**

Na prvním stanovišti jeden ze studentů odhadl hloubku Mže na 7 metrů.

(K 7.5. 09 měla podle stanice ČHMÚ hloubku 80 cm!)



#### **Začarované stanoviště**

Při terénní hře se na stanovišti č.5 „ztratila“ jedna buzola, jedna paní učitelka, jeden soutěžní tým a dvě novinářky. Je fajn, že se nakonec zase všichni našli ☺.

*Ondřej*

# GLOBE noviny

## Pedagogická konference

Nejdříve dostali učitelé možnost seznámit se s aktuálními zajímavostmi z programu GLOBE. V další části konference si někteří pedagogové pro své kolegy připravili krátké prezentace o projektech na svých školách. Gymnázium v Kadani se pochlubilo projektem o výzkumné ploše týkající se rekultivací.



Páteční pedagogická konference proběhla v Hornickém skanzenu.



Učitelé ze ZŠ Vsetín-Rokytnice prezentovali projekt na téma pohybu rostlin. Závěrečný příspěvek si připravil pan učitel ze školy v Šluknově. Týkala se využití GLOBE v mezinárodním česko-finsko-španělském školním projektu.

Prezentace jednotlivých škol a jejich projektů nás přesvědčila, že program GLOBE může mít mnoho podob, každá škola si může sama zvolit, čemu se bude věnovat.

Veronika a Lucka

## Červený jelen?

I novinář toho dost zažije - to si určitě myslí jedna nepřehlédnutelná redaktorka v červeném kabátu a její kolega...

„Na příštích GLOBE Games musíme vynechat stanoviště č. 5,“ říkali jsme si, když jsme se k němu blížili z opačné strany. U stanoviště č.4 bylo ještě vše v klidu. Po přechodu přes most a procházce okolo skal jsme netrefili správnou odbočku. Možná nás svedl z cesty Duchmaus. Jisté však je, že jsme narazili na rozcestí, od něž fábrovky nevedly ani na jednu stranu! Takže padl návrh: „Půjdeme doleva“. Po „sešupu“ terénem, který by se dal využít spíše na adrenalinové stanoviště, první člen týmu narazil na nepropustné houštiny, které bylo plné ostnů. „Já slyším hlasy, tak to projdeme...“. Opravdu geniální nápad. Prošli jsme, ale průchod cestou plnou kopřiv a bodláčů docela bolel, zvláště

pak novinářku v silonových podkolenkách. Nakonec ale stačilo jen přeskočit říčku a byli jsme u stanoviště! Z naší strany pak padla otázka: „Hádej odkud jsme přišli?“ „To jste byli vy? A já si myslel že je to červený jelen! My doufali, že jsme zpozorovali světovou raritu...“  
Martina a Radim

## STŘÍPKY ZE STUDENTSKÉ KONFERENCE

Navštívili jsme studentskou konferenci s názvem „Co nám teče za humny“, na které studenti představovali své projekty. Jednu z nejzajímavějších prezentací nabídli studenti ze Střední lesnické školy Šluknov, kteří se ve svém projektu věnovali čištění studánek ve Šluknově. Základní škola Třebíč představila své dlouhodobé měření kvality vody v řece Jihlavě. Studenti ze Střední průmyslové školy polytechnické ze Zlína svým kolegům přiblížili své vodácké putování po řece Moravě. Základní škola Vítkov se zaměřila na kvalitu vody v potůčku v okolí Vítkova a také se věnovala sledování spotřeby vody v domácnosti a ve škole.  
Martina a Ondřej



Žáci z Kadane představili projekt na téma „(Ne)opakovatelné změny přírody“, ve kterém se zabývali pozorováním vodních ptáků na řece Ohři.

## LEPŠÍ JE SLEDOVAT RAŠENÍ PUPENŮ

Projekty studentů posuzovala odborná komise. Pozornost zaujalo velké množství dat, které účastníci zpracovali. Jedné z členek komise, Aleny Deredimosové, jsem se zeptala:

„Podle jakých měřítek se hodnotily projekty?“  
„Kritéria byla předně daná předem, měli je všichni k dispozici. Znali čtyři hlavní body: podání prezentace, použití dat, dodržení tématu a spolupráce členů týmu.“

„Měly práce nějaké společné chyby?“  
„Já jsem viděla jen samé klady. Především je lepší, když náctiletí řeší rašení pupenů než rašení pupínků.“  
Lucie

# GLOBE noviny

## FESTIVAL GLOBE

Tradiční koulení Zeměkoule započalo u 13. poledníku. Průvod s velkým transparentem v popředí doprovázel stříbrnický pochodový orchestr, dělostřelci, dobrovolní hasiči a samozřejmě členové Hornicko-historického spolku. Jakmile se dovalilo až na náměstí, střelci vypálili salvu. Moderátor poděkoval všem, kteří zaštilili a zorganizovali letošní ročník GG a výstřel z děla odstartoval Festival GLOBE Games.



## Lucie

Na festivalu s názvem „Co nám teče za humny“ se školy návštěvníkům představily prostřednictvím různých aktivit. Náměstí bylo poseto spoustou diváků, kteří zvědavě zkoušeli připravené aktivity nebo mohli shlédnout program na pódiu (pěvecký sbor ZŠ Mánesova, taneční skupina Ultimatum a pohádkové divadelní představení).



Zájem budil například stánek ZŠ Jílovská z Prahy, kde probíhaly zajímavé chemické pokusy.



Ten, kdo správně spojil zvuk vody s obrázkem vodního toku u stánku ZŠ Vsetín Rokytnice, si mohl za odměnu vylovit z akvária rybičku.



Jak zjistit znečištění vody podle výskytu vodních živočichů se návštěvníci mohli dozvědět u stánku ZŠ Řehořova, Brno.



# GLOBE noviny

Jak je to s koloběhem vody v přírodě všem ochotně vysvětlili studenti z Gymnázia Kadaň.



Plavbu po řece Mži a lov ryb si pro návštěvníky připravili žáci ze ZŠ Mánesova Stříbro.



Obdiv všech návštěvníků budil živý dravec, kterého přivezli studenti ze SŠ Iesnické ve Šluknově. Katastrofické

následky ropné havárie pro vodní ptactvo předváděli žáci ze ZŠ TGM Moravské Budějovice. Že i měření pH vod může být zábavné dokazovali žáci ze ZŠ Mánesova Otrokovice. Prohlédnout a určit typy pískových filtrů bylo možné u stánku ZŠ a MŠ Křídlovická Brno. Poznávání vodních rostlin a živočichů se návštěvníci věnovali ve stánku Gymnázia Voděradska Praha.

## ANKETA 100% OBYVATEL STŘÍBRA TŘÍDÍ ODPAD

Položila jsem 5 anketních otázek cca 30 obyvatelům města Stříbra, které jsem převážně potkala na místní radnici. Odpovídali vcelku ochotně, neboť mě pokládali za organizátora GG a loudili ode mě informační letáčky. Jejich odpovědi mě příjemně překvapily a sem tam i pobavily.

1. Na co jste ve Stříbře pyšní?  
1% stadion  
97% památky (radnice, náměstí)  
2% škola
2. Mít tu možnost, co by jste ve městě změnili?  
99% by dalo postavit bazén,  
ale jenom 1% by chtělo chybějící divadlo
3. Třídíte odpad?  
100% odpad třídí
4. Podle čeho se město Stříbro jmenuje?  
96% odpovědělo správně (podle dolů, kde bylo hlavním těžebním artiklem stříbro)
5. Co je to stříbro?  
98% kov  
2% stříbrný kámen (jedna pětiletá holčička a žena ve středním věku)

## Věra

Festival trval celkem tři hodiny a v jeho závěru byly na podium pozvány všechny týmy a také novináři a dobrovolníci, bez kterých by GLOBE Games nemohly být zrealizovány. Dárky vyrobené místními dětmi jako malé poděkování si odnesli nejen oni, ale také členové organizačního týmu. Nakonec byla na podiu předána pomyslná štafeta paní učitelce ze školy ve Svitavách, městě, kde se budou konat GLOBE Games 2010. Celou tuto velkou slávu zakončil opětovný výstřel z děla.

GLOBE Games skončily, tak tedy na viděnou příští rok ve Svitavách! Jana a Soňa



# GLOBE noviny

## THE GLOBE GAMES IN GENERAL

On the Thursday night, the GLOBE Games 2009 in Stříbro were opened by all GG patrons; Miroslav Nenutil (the mayor), Václav Petěřík (a headmaster of a primary school Mánesova), Miroslav Cvrk (a DDM Kaštánek headmaster), and Petr Daniš (an association TEREZA director). Then, all teams, teachers, journalists, organizers, and members of the TEZERA signed a flag with a logo of this event. Additionally, the cultural part of the opening ceremony was provided by a choir and the dance group Ultimatum from the primary school Mánesova.

On Friday, all participants went to an Open-air Mining Museum where the cross-country game started. The head of a Hornicko-historický spolek, Radek Strankmüller, promised that everyone who would successfully pass the race could eventually meet Duchmaus, a local mine ghost.

Students from abroad were divided into groups of six as the Czechs were. However, the participant nations were mixed in the teams. The foreign guests were supposed to get over five difficulties: phenology, pedology, hydrology, meteorology, and an adrenalin task.



The next morning was full of student's presentations. The purpose of these displays were to introduce the GLOBE activity of each school. On the contrary, the foreign students went to Kladruba. The afternoon Festival GLOBE was held on the main square of Stříbro, and was opened to public. Firstly, the feast consisted of ten science-stalls led by GLOBE pupils. Those students were explaining some phenomenon of nature or even teaching the public how to think scientifically. Secondly, all participants were given a souvenir. The Festival GLOBE closed the whole GLOBE Games.

Lucie

## THE TEACHER'S CONFERENCE

Besides the students, guides and journalists who arrived in the GLOBE Games 2009, there were a lot of teachers.

They are the ones who make their students to love science, and it would not be possible for so many participants to come without their influence.

On the Friday morning, 8<sup>th</sup> May, the special teacher's conference was held. The teachers could share their experience, discuss improvements of science taught at schools, and enjoy presentations of other schools. They also learned about a set of seminars that would take place all around the Czech Republic.

This year, phenology was the main topic. The teachers learned about the Mini GLOBE Games and student's trips to foreign countries from the presentations, too.

Věra with the help of Aleš



## VÝLET DO KLADRUB

Kladruba jsou od Stříbra vzdálené asi 10 km. V sobotu do nich zaměřili zahraniční studentské týmy se svými pedagogy a průvodci.

Hlavním bodem programu byla prohlídka zdejšího benediktinského kláštera s odborným výkladem v angličtině. Klášter založený v roce 1114 knížetem Vladislavem I. patří v Čechách mezi nejstarší. O tři století později byl přestavěn uznávaným architektem Janem Blažejem Santinim ve stylu barokní gotiky. V současnosti je v něm k vidění expozice o historii benediktinů, lapidárium soch M. B. Brauna a raně gotická Kladrubská madona. Tento výlet znamenal pro naše hosty pomyslnou tečku za GLOBE Games.

Věra



# GLOBE

## noviny

### GLOBE GAMES PŘIPRAVILI:

#### SDRUŽENÍ TEREZA



Hlavní organizátor GLOBE Games, od roku 1995 koordinuje mezinárodní program GLOBE v České republice.

Naší vizí je společnost, ve které lidé mají rádi přírodu a místo, kde žijí, rozumí životnímu prostředí a jednají v souladu s udržitelným rozvojem.

Naším posláním je vzdělávat děti, které takovou společnost budou vytvářet.

[www.terezanet.cz](http://www.terezanet.cz)

#### ZŠ Mánesova Stříbro



Škola se nachází v blízkosti historického náměstí města Stříbra. Je umístěna ve staré budově, jejíž první části byly postaveny už na konci 19. století a už od počátku sloužily vzdělávacím účelům. Byla tu i církevní škola. V současné době je budova majetkem města a patří k největším a nejzajímavějším ve Stříbře.

[www.zs-manesova.cz](http://www.zs-manesova.cz)

#### DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE KAŠTÁNEK



DDM Kaštánek je regionálním střediskem volného času nejen pro děti a mládež, ale i předškoláky a dospělé. Každoročně nabízí okolo stovky zájmových aktivit, které navštíví cca 1000 osob. Mimo této pravidelné činnosti pořádá během školního roku přibližně 80 dalších spontánních akcí, kterých se zúčastní okolo 6000 spoluobčanů.

[www.ddm-strebro.cz](http://www.ddm-strebro.cz)

Katka

#### STŘÍBRO ANEB VÝLET ZA (NE)OBYČEJNÝM



Historie města ležícího na řece Mži se píše již od roku 1183. První zmínka o přilehlých galenitových štolách spadá do téhož roku.

O historii hornictví pojednává místní naučná stezka, která vede krásnou přírodou podél řeky. Hned vedle zdejšího kina prochází 13. poledník. Vystavená linie z kamenů naznačuje, kudy vede, a tak ani nemusíte jezdit za La Mance, abyste získali obdobnou fotografii, jako si dělají turisté v Greenwich. Chlubit se 13. poledníkem v naší zemi vám jistě přinese jistou dávku nadšení a hrdosti, obzvláště pak, považujete-li číslo 13 za šťastné nebo alespoň záhadné číslo. Na Masarykově náměstí je třeba si povšimnout velkého sousoší Panny Marie, kterou obklopuje 12 českých a morových patronů. Jihovýchodním směrem od náměstí se nachází klášter ze 13. století a romantická klášterní zahrada, kde můžete nechat vyrazit na špacír svůj nos a pokochat se vůní květin.

Taková a ještě mnohem zajímavější zákoutí ukrývá historické město Stříbro. Přijďte se přesvědčit sami!

Lucie

#### 19. vydání GLOBE novin připravili:

**texty:** Jana Chvátalová, Katka Poláčková, Lucie Těsnohlídková, Lucka Zobačová, Martina Ledvinková, Ondřej Kaup, Radim Botek, Soňa Králová, Tomáš Klíma, Veronika Jínová a Věra Kočková

**foto:** Barbora Semeráková, Martina Ledvinková, Petr Daniš, Radim Botek.

Vydalo Sdružení TEREZA 2009.

Děkujeme všem spolupracujícím organizacím a sponzorům.



Ministerstvo životního prostředí  
České republiky



Vodárny a kanalizace Karlovy Vary, a.s.



Elektrowin a.s., Reader's Digest Výběr, s.r.o., National Geographic Česko, P-Lab, Slovart, s.r.o., ROCK POINT a.s., Gastro Zlatý Kalich, Ekodepon Černošín, Prima – potraviny, lahůdky, Delicat – řeznictví, uzenářství, Beseda, Pekařství u Klimešů, Květinářství Duma, Ehermann Stříbro, Tazata Stříbro, Kermi Stříbro, Lesy města Stříbra, Klášter Kladruby, ČSAD Stříbro, Horolezecký klub Skoba, Ostrostřelci Stříbro, Sbor dobrovolných hasičů, Divadelní spolek Divoch